

En orientering om Norsk Forening for Barnepsykiatriske Behandlingshjem.

Av psykolog Bjørn Christiansen.

Barnepsykiatriske behandlingshjem er behandlingstilstander for barn med atferdsforstyrrelser. Atferdsforstyrrelsene kan være av mange forskjellige slag og omfatte karakterdefekter, nevrotiske og psykotiske tilstander. Behandlingen som gis vil være avpasset etter det enkelte barn. En viktig side ved hjemmene er at de alle er tilknyttet en psykiatrisk/psykologisk sentralinstitusjon — en barnevernklinikk, barnepsykiatrisk institutt eller sykehusavdeling. Behandlingshjemmene står under faglig tilsyn fra sentralinstitusjonen og mottar barn fra denne etter at de her er undersøkt og diagnostisert og funnet behandlingstrengende. Oppholdstiden ved behandlingshjemmet varierer en stor del, fra 2—3 måneder opp til 1 ½ til 2 år. Behandlingen som gis består av forskjellige former for psykoterapi og miljøterapi. Mange av hjemmene har tilknyttet egne spesiallærere og også arbeidsterapeuter og sosialkuratorer er blitt trukket inn i arbeidet. Flere behandlingshjem besøkes ukentlig av psykologer og leger fra sentralinstitusjonen, som forestår den individuelle psykoterapi av barna. Tidligere forekom ofte at barna ble sendt fra behandlingshjemmet til sentralinstitusjonen for her å få psykoterapi, men denne ordning er nå stort sett forlatt.

Det første norske barnepsykiatriske behandlingshjem, *Trudvang* ved Larvik, ble opprettet av Norske Kvinners Sanitetsforening i 1946. Levetiden til dette hjemmet ble imidlertid svært kort. Man hadde på daværende tidspunkt lite nyanserte behandlingsmetoder og behandlingen var i mange henseender mer ideologisk enn praktisk forankret. Til dette kom at bygningen var meget lite egnet til formålet. Det første av de nå eksisterende behandlingshjem ble opprettet i 1951. Det var dr. Solems Klinik på Tjøme — senere omdøpt til *Mai Lindegaards Stiftelse*. I løpet av de siste 6 årene har det blitt startet ytterligere 11 behandlingshjem. Dette er en ganske imponerende utvikling sett på bakgrunn av de begrensede finansielle ressurser som er blitt stilt til rådighet fra offentlige myndigheters side når det gjelder opprettelse av in-

stitusjoner av denne type. På den annen side skal også understrekes at utviklingen ikke ville vært mulig uten særlig Sosialdepartementet og Helsedirektoratet velvillige og positive innstilling til saken.

De eksisterende barnepsykiatriske behandlingshjem er underlagt følgende 4 sentralinstitusjoner: Rikshospitalets barnepsykiatriske avdeling — 4 hjem, Barnepsykiatrisk Institutt i Oslo — 4 hjem, Oslo Barnevernsnemnd — Skolepsykologisk kontor — 2 hjem, Emma Hjorts Hjem — 2 hjem. Bortsett fra de to behandlingshjemmene under Emma Hjorts Hjem som særlig tar sikte på behandling av autistiske barn — d.v.s. sinnsyke barn som psykisk funksjonerer som åndssvake, finansieres de andre hjemmene av trygdekasserefusjoner med et mindre tillegg fra foreldre eller henvisende barnevernsnemnd.

De eksisterende behandlingshjem har et samlet belegg på ca. 180 barn. Hovedtyngden av barna er i folkeskolealder, men aldersvariasjonen i det hele går fra 4 til 18 år. De enkelte hjem er beregnet på barn innenfor bestemte aldersgrupper og med bestemte typer av atferdsforstyrrelser. Også når det gjelder kjønn er det en viss diferensiering til stede for barn i og over pubertetsalderen. Det legges stor vekt på gruppesammensetningen av barna ved det enkelte hjem for derved å få fram en mest mulig gunstig gjensidig påvirkning. Hjemmene varierer noe i størrelse, men de aller fleste har fra 10 til 15 barn. Ved de større hjemmene nyttes paviljong-systemet, slik at man også der har å gjøre med atskilte, relativt små grupper av barn.

Behandlingshjemmene har vokst fram som følge av et ønske om å kunne yte psykiatrisk/psykologisk hjelp til barn hvis atferdsproblemer er såpass store at de ikke kan tilpasse seg et vanlig hjemmemiljø, til barn hvis hjemmeforhold virker til å underbygge og forsterke barnets vanskeligheter og disse forhold lettere kan endres ved barnets fravær fra hjemmet, og endelig til barn hvis hjemsted har en slik geografisk beliggenhet at enhver form for poliklinisk behandling er umulig. Behandlingshjemmene har altså vokst fram som en løsning på konkrete problemer man er blitt stilt overfor i det psykiske barnevernsarbeid. Vi finner de samme utviklingslinjer også i andre land. Det faktum at vi her står overfor en type institusjoner skapt av påtrengende praktiske behov har gitt utviklingen et nesten eksplosivt preg. Nye institusjoner er blitt opprettet der man fant skikkede bygninger og kvalifiserte personer. Noen av behandlingshjemmene er ominnredede tidligere barnepensjonater, og

bortsett fra *Sogn behandlingshjem*, Vinderen, er ingen av hjemmene blitt bygget for sitt nåværende formål. Flere av hjemmene ligger svært langt fra sentralinstitusjonen, og også langt fra andre behandlingshjem. Personalet på institusjonene får derved lett en følelse av isolasjon. Til tross for jevnlig tilsynsbesøk, oppstår behov for en nærmere kontakt med andre som sliter med de samme institusjonsproblemer. Det dukker opp behov for utveksling av erfaringer, diskusjon av utbygningsplaner, orientering om opplegg av vaktordninger, skoleordninger, innpasningen av individuell psykoterapi i forhold til miljøbehandling, måter å løse personalproblemene på, osv., osv. Institusjonslivet fører lett til fastlåste standpunkter i det daglige arbeid med barna medmindre personalets rekreasjonsbehov blir løst på en tilfredsstillende måte og medmindre personalet får anledning til stadig å utvide sin faglige horisont, motta impulser fra andre opptatt med de samme problemer og oppleve fellesskap med andre på et yrkesmessig, profesjonelt grunnlag.

Norsk Forening for Barnepsykiatriske Behandlingshjem

som ble stiftet 26. mai 1958, tar bl. a. sikte på å løse noen av de utdannelses- og kontaktproblemer som er nevnt ovenfor. Selve spiren til foreningen ble lagt allerede høsten 1956 ved planleggingen av et kortere kurs for ledere og fagkonsulenter ved behandlingshjemmene. Med støtte fra Sosialdepartementet ble dette kurset avholdt i Oslo i dagene 8.—10. juni 1957. Kurset samlet ca. 40 deltagere og det ble her nedsatt en egen komité til å forestå arrangement av senere kurs, samt utrede spørsmålet om dannelsen av en forening. Opprettelsen av foreningen fant sted i forbindelse med et nytt kurs året etter som ble avholdt på Landsorganisasjonens skole på Sørmarka. Også dette kurset ble støttet økonomisk av Sosialdepartementet, og også denne gang tok man særlig sikte på å samle ledere, leger og psykologer ved behandlingshjemmene.

Foreningens første ordinære generalforsamling ble avholdt i Oslo 1. og 2. november 1958. Det ble her fattet endelig vedtak om foreningens lover. I formålsparagrafen heter det at foreningen har som oppgave «å fremme utviklingen av norske barnepsykiatriske behandlingshjem når det gjelder faglig standard og rasjonell drift, formidle kontakt mellom hjemmene, spre opplysning om deres arbeid og oppgaver, samt representere hjemmene utad i saker av felles interesse». Foreningen opptar som

medlemmer 1) offentlige og private behandlingshjem, 2) barnepsykia-
triske og barnpsykologiske sentralinstitusjoner for behandlingshjem,
3) andre institusjoner hvis formål og arbeid har forbindelse med be-
handlingshjemmene, og endelig 4) enkeltpersoner som er interessert i
arbeidet for behandlingshjemmenes utvikling. Foreningen har et styre
på fem medlemmer og to varamenn valgt av generalforsamlingen, som
etter lovene skal avholdes minst en gang hvert år.

Som foreningens første styre ble følgende innvalgt: Psykolog Bjørn
Christiansen (formann), lege Odd Solem (nestformann), bestyrer Rolf
Hanve (representant i foreningens utdannelsesutvalg), lege Anne Marie
Stovner (representant i foreningens opplysningsutvalg), bestyrerinne
Hjørdis Haukebø (sekretær), barnehagelærerinne Gunvor Kristvik (va-
ramann), bestyrer Åge Strand (varamann). Det ble videre vedtatt bl.
a. å søke om medlemskap i *Norsk Barnevernsamband*.

Til tross for at foreningen ennå ikke har fylt sitt første leveår har
den allerede på flere områder tatt initiativet til løsning av en rekke sa-
ker. Det er blitt nedsatt to permanente utvalg, et for opplysningsarbeid
med psykolog Margrete Stub som formann, og et for utdannelsesspør-
smål med lektor Borger Haavardsholm som leder. Førstnevnte utvalg har
påbegynt arbeidet med en opplysningsbrosjyre om behandlingshjem-
mene, mens sistnevnte utvalg bl. a. holder på å utrede spørsmålet om
spesialutdanning og rekruttering av behandlingshjempersonale. Dette
utvalg avga allerede tidlig i høst en innstilling om endret kursplan ved
Statens Barnevernskurs (ved Norges Kommunal og Sosialskole) med
sikte på for inneværende år å innrette dette spesielt for personale ved
behandlingshjemmene. Utvalgets opplegg er i store trekk blitt fulgt av
skolen.

Ved siden av de nevnte arbeidsoppgaver har foreningens styre bl.
a. tatt initiativet til opprettelse av et fagbibliotek med bøker og artikler
som berører de spesielle problemer man står overfor ved behandlings-
hjemmene. Det er videre blitt tatt initiativ til å få endret de nåværende
regler for trygdekassenes garanti ved barns permisjonsfravær, og man
har påbegynt arbeidet med en samordning av behandlingshjemmenes
stillingsbetegnelser og lønnssetser.

Et spørsmål som gjentatte ganger har vært oppe til drøfting har
vært å finne fram til en hensiktsmessig form for foreningsmeddelelser.
Dette spørsmål synes nå å ha fått en meget heldig løsning, idet tids-

skriftet «Norges Barnevern» fra og med dette nummer har innvilget foreningen spalteplass til sine meddelelser. Vi vil gjerne på denne måte få uttrykke vår takknemlighet til bladets redaktør og redaksjonskomité.

Barnevernsnemndenes forebyggende arbeid.

«Norges Barnevern» er interessert i å høre om det forebyggende arbeid barnevernsnemndene rundt om setter i gang eller er med på i samarbeid med andre interesserte i kommunen. På anmodning har sosialsjef Åge Grøsland i Fet og sosialsjef R. Hammerstad i Jevnaker sendt oss disse opplysninger fra barnevernsnemndas arbeid i sine to kommuner. Vi vil gjerne ha flere slike beretninger.

Barnevernsnemnda og Fet Røde Kors har fra 1. oktober f. å. satt i gang psykologisk rådgivningstjeneste ved den lokale kontrollstasjon for mor og barn. Kontrollstasjonen drives av Fet Røde Kors. Barnepsykologens oppgave er å gi råd og veiledning til mødre i oppdrager-spørsmål, eventuelt være mødre behjelpelig med å løse deres personlige problemer og vansker eller ekteskapsproblemer. Foruten individuell veiledning skal barnepsykologen også lede studiesirkelarbeid om oppdrager-spørsmål, foruten drive forskning.

Barnevernsnemnda har også vedtatt å yte økonomisk støtte til lokale foreninger (humanitære-, velforeninger og foreldrelag i skolene) som ønsker å arrangere studiekurs i oppdrager-spørsmål, og foredragsvirksomhet om barnets og familiens mentalhygiene og emner som er nær knyttet til belysning av disse spørsmål.

Åge Grøsland.

* * *

Jevnaker barnevernsnemnd ser det som sin første og viktigste oppgave å arbeide for å få istand forebyggende tiltak til vern om barna. Nemnda har derfor støttet opp og oppmuntret alle tiltak som trekker i positiv lei.

Jevnaker har en av de største tettbebyggelser i Opplands landkommuner, ca. 3 000 bosatte personer innenfor bygningsdistriktet, og det er